

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดเป็นคน เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เป็นคนที่มีปัญญา เวลาปัญญา เห็นไหม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลาจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ คนมีความเห็นแตกต่างกัน คุณไสย ไบไม้ตกเต็มไปหมดเลย ถ้าคนบอกว่าไบไม้ตกมันเป็นปัญหา มาก ตัดต้นไม้ทิ้งหมดเลย เพราะมันมีต้นไม้มันถึงมีไบไม้ ฉะนั้น ถ้าไบไม้ตกก็ตัดต้นไม้ทิ้ง ตัดต้นไม้ทิ้งเพื่อความไม่ต้องมีไบไม้ตก แต่มันก็มีความเดือดร้อน ความร้อนต่างๆ มันเป็นไปหมด นี้ฤดูกาล เวลาเกิดฤดูกาล สิ่งต่างๆ มันเกิดขึ้น สิ่งนี้กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาร่วมยุคร่วมสมัยเมื่อใด เกิดมาร่วมทุกข์ร่วมสมัยเมื่อเศรษฐกิจมันดี สรรพสิ่งมันดี เราอยู่ในนั้นเราก็มีโอกาส เรามีโอกาสได้ทำมาหากิน ถ้าเรามีการทำมาหากิน ปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่เป็นปัจจัยภายนอก คุณไสย เวลาปากกัดตีนถีบ คนทุกข์คนยากมันก็มีความทุกข์นะ เวลาคนที่ไม่ค่อยมีอาหารตกถึงท้องมันมีความหิวมีความกระหาย มีความทุกข์มาก ถ้ามีความทุกข์มากนะ คนถ้ามีน้ำใจ ถ้าเจือจางกัน สิ่งนั้นพอเจือจางกัน เวลาเราให้สิ่งของที่เล็กน้อย แต่คนทุกข์คนยาก สิ่งนั้นคือชีวิตของเขา เขาอดอาหารจนเขาแทบท้อง เขามีความทุกข์ของเขา แล้วเขาได้รับความเจือจางอย่างนั้น มันเป็นเรื่องของน้ำใจใจ

เวลาเรื่องของ ของเล็กน้อย ของเล็กน้อยสำหรับคนที่ มี แต่มันเป็นของใหญ่มาก ของดำรงชีวิตเลยสำหรับคนที่ตกทุกข์ได้ยาก สิ่งตกทุกข์ได้ยาก ปัจจัยเครื่องอาศัย แม้แต่ความทุกข์ทางโลก ความทุกข์การปากกัดตีนถีบ การหาอยู่หากินมันก็เป็นความทุกข์ ถ้าเป็นความทุกข์ คนเกิดมา มีอำนาจวาสนา มีปัญญา ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดพอมีปัจจัยเครื่องอาศัย เขาก็มีความสุขของเขา มีความสุขของเขาพอสมควร คนที่มันมีศรีสุข มีความอุดมสมบูรณ์ เขาก็มีความสุขของเขา ความสุขของเขา ถ้าเขาเพลิดเพลิดในทรัพย์สมบัติของเขา เขาว่าสิ่งนั้นเป็นความสุขของเขา ความสุขอย่างนั้น เขาว่าความสุขอย่างนั้นมันไม่จริงหรอก มันไม่จริง มันไม่เป็นความจริงใจ

เวลาความจริงนะ เวลาเรามีสมบัติมหาศาลเลย สิ่งนั้นว่าเป็นความสุขของเราๆ เวลาเราจะพลัดพรากกับมัน มันเป็นความทุกข์ มันเป็นความทุกข์ ความทุกข์มหาศาลเลยว่าสิ่งสิ่งนั้นใครจะดูแลให้เราต่อไป

แต่ถ้าคนเขามีปัญญาของเขา เขาหาปัจจัยเครื่องอาศัยของเขามา เขามีความเชื่อใจงานของเขา มีความเชื่อใจงานของเขา เขามีอำนาจวาสนาบารมีของเขา เพราะคนชื่นชมในคุณงามความดีของเขา เวลาเขาจะพลัดพรากจากสิ่งนี้ไป เห็นไหม ทรัพย์สินสมบัติเราได้เชื่อใจงานไปแล้ว เราได้เสียสละไปแล้ว เราได้ทำประโยชน์กับโลกแล้ว เราได้ทำประโยชน์กับตัวเราเองแล้ว ประโยชน์กับตัวเราเองไง ประโยชน์กับตัวเราเอง เราพร้อมจะไป เพราะอะไร เพราะมันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริงไง

ทุกข์จากภายนอก ทุกข์จากปัจจัยเครื่องอาศัย ทุกข์จากการเกิดในวัฏฏะนะ นี่ทุกข์จากการเกิดในวัฏฏะ แต่เราเกิดมาถ้าเรามีสติมีปัญญา มีสติมีปัญญานะ สิ่งที่ต้องแสวงหา ต้องแสวงหาทั้งนั้นแหละ เวลาแสวงหา แสวงหาเพื่ออะไร? เพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อดำรงชีวิตไง พระเราก็มีปัจจัย ๔ เวลาไปบวช บาตร บาตรของเธอหรือ บาตรนี่คืออาหารนะ เครื่องนุ่งห่ม ไตรจีวรนี่คือเครื่องนุ่งห่มนะ อยู่ในเรือนว่าง เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย น้ำมูตรเน่า สิ่งที่น่ามูตรเน่า ปัจจัยเครื่องอาศัย มันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เครื่องอาศัย ถ้าคนมีสติปัญญา ถ้าเรามีปัจจัยเครื่องอาศัยแล้วเราดำรงชีวิตได้

โลกเวลาเขาขาดแคลน เขาขาดแคลนปากกัดตีนถีบของเขา เขาไม่มีสิ่งใดตกถึงห้อง เขามีความหิวมีความกระหายของเขา เวลาพระเราชุกงค์ไป ชุกงค์ไปไม่มีบ้านเรือนของคนเลย เราอดอาหาร ๒ วัน ๓ วัน เป็นเรื่องปกตินะ เวลาไป เวลาพระสิวลีไปที่ไหนก็มีแต่คนคอยจะเกื้อกูล คอยจะเกื้อหนุน เพราะอะไร เพราะท่านมีลาภมาก มีลาภมากเพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่าท่านเคยทำของท่านมา ท่านเคยทำของท่านมา เวลาในสมัยอดีตชาติของท่าน ที่ไหนเขาจะมีการทำบุญ ที่ไหนเขาจะมีสิ่งใดๆ จะเชิญท่านไปเป็นหัวหน้า

คำว่า “หัวหน้า” หัวหน้าเป็นผู้นำ เป็นผู้นำที่ให้ เป็นผู้นำแล้วมันต้องเสียสละมากกว่าๆ เขาทำของเขามาอย่างนั้นตลอดไง เขาทำอย่างนั้นตลอด เวลาเขามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระมันเป็นการขียนยัน เพราะพระไม่มีอาชีพ พระไม่ได้ทำไร่ไถนา พระต้องบิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปถิแข็ง เดินไป แล้วแต่เขาจะมีศรัทธาของเขา เขามีศรัทธาของเขา เขาก็สละอาหารของเขาตก

บาตรอันนั้น มันไม่มีการแข่งขัน ไม่มีการแข่งขันทางโลกใจ แต่มันมีการแข่งขันทางอำนาจ
วาสนาบาตรมีใจ อำนาจวาสนาบาตรมีเขาสร้างของเขามา เขาทำของเขา

นี่ทุกข์ทางโลกๆ แต่คนจะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนนะ เวลาจะพลัดพรากมันก็จะทุกข์ใน
หัวใจใจ ถ้าทุกข์ในหัวใจ เราจะมีสิ่งใดเจือจานอันนี้ เราจะมีสิ่งใดเพื่อประโยชน์อันนี้ใจ มีสิ่งใด
ประโยชน์ของใคร เวลาทุกข์เวลายาก เวลาขาดแคลนเรามองเห็นกันได้นะว่าคนนั้นขาดแคลน
คนนั้นมั่งมีศรีสุข คนนั้นอุดมสมบูรณ์ แต่เวลาทุกข์ในใจ เรามีความเพียบพร้อมไปหมดเลย
ทำไมหัวใจมันแผดเผา ทำไมหัวใจมันทุกข์ยากขนาดนี้ ถ้าหัวใจทุกข์ยาก แล้วบอกใครได้ละ

ธรรมโอสถ สิ่งที่เกี่ยวข้องสิ่งนี้ได้มันต้องมีธรรมโอสถใจ คำว่า “ธรรมโอสถ” เวลาคนทุกข์
ยากทางโลกเขาไม่มีทางออกของเขา เขาทำร้ายถึงชีวิตของเขา นะ แต่คนที่เขามีสติปัญญา เวลา
ทุกข์ยากเข้าวัด เข้าวัด คูสิ วัดเป็นอาราม เป็นที่ของผู้ที่ไม่มีบ้านไม่มีเรือน เขาไปอยู่วัดอยู่ด้วยกัน
เวลาพระบวชแล้วเป็นผู้เสียสละ อารามิกชน ไม่มีบ้านไม่มีเรือนแล้วก็ไปอยู่วัด อยู่วัดเป็นที่
สาธารณะ แล้วผู้ที่คบบังเกิดๆ ผู้ที่เสียสละมาทางนี้เขาต้องมีสติปัญญา มีสติปัญญาเพราะอะไร

เพราะเวลาในสมัยพุทธกาลเวลาพระบวชใหม่ๆ นะ พระหนุ่มๆ ภิกษุณีสาวๆ พวกที่
บริษัท ๔ เขาบอกว่า “บวชทำไมยังเด็กน้อยอยู่ ต้องใช้ชีวิตทางโลกก่อน แก่เฒ่าแล้วค่อยมาบวช
มาบวชนี้เป็นของแห้งแล้ง” ทางโลกเขาคิดว่ามีความสุขๆ ใจ

แต่คนถ้าเขามีปัญญา เขาบวชตั้งแต่หนุ่มแต่สาวของเขา เพราะหนุ่มสาวของเขาเดิน
จงกรมก็สะดวก นั่งสมาธิก็ได้ เขาจะมีโอกาสได้เผชิญกับกิเลสของเขา เขาจะเป็นนักรบรบกับ
ใคร? รบกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง สิ่งที่เป็นความทุกข์ๆ เพราะอะไร ความทุกข์เพราะมันไม่
เข้าใจ เพราะอวิชชา อวิชชาคือความไม่เข้าใจชีวิต ไม่เข้าใจสรรพสิ่งเลย มันก็แสวงหาสิ่งนั้น ถ้า
แสวงหาสิ่งนั้น ถ้ามีสติปัญญา นี่เข้าวัด เข้าวัดขึ้นมา เข้าวัดเข้าวาฟังธรรมเพื่อสติปัญญาของเรา

“สติปัญญาที่ไหน เราก็มีสติปัญญาขนาดนี้ ทำมาหากินจะรุ่งเรือง จะมั่งมีศรีสุขขนาดนี้
ยังขาดสติปัญญาหรือ ไม่มีสติปัญญาจะสร้างตัวขึ้นมาได้อย่างไร” การสร้างตัวขึ้นมาอย่างนี้มัน
เป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาทางโลก

ตอนนี้นะ เวลาเขาจะทำธุรกิจกัน เขาจ้างบริษัทที่ปรึกษา จะทำอะไรบริษัทที่ปรึกษาทำ
ให้หมดเลย เขาจ้างได้หมด เขาจ้างคน เขารู้ข้อมูลดีกว่าเรามาก บริษัทต่างชาติมาไม่รู้เลยเมืองไทย

ขาดแคลนอะไร จะทำอะไรในเมืองไทย ไอ้คนที่อยู่เมืองไทยยังไม่รู้เลยว่าเราทำธุรกิจอะไร ไอ้เขาอยู่เมืองนอกเขามาเขาทำวิจัยหมดแล้ว มาถึงเขาเปิดบริษัท เขาจ้างบริษัทที่ปรึกษา นี่เรามีปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันตันกันได้ไง

แต่ถ้ามีปัญญานะ เรามีสติปัญญา สติปัญญาเราทำความเข้าใจเราเข้ามา ปัญญาเราบรู๋ในกองสังขาร สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นความคิด ความปรุง ความแต่ง สิ่งที่อยู่ในหัวใจถ้าเรามีสติปัญญาเราทำทันความคิดของเรา ความคิดของเราละ ถ้ามันคิดบวก คนมีบุญกุศลมันจะคิดบวก คิดบวกคิดแต่เรื่องดีๆ เราก็มีความอบอุ่น

เวลาคนเรามีเวรมีกรรมมันคิดลบ คิดแต่เจ็บช้ำน้ำใจ คิดแต่น้อยเนื้อต่ำใจ สิ่งนั้นมันคายพิษมาให้แต่ความทุกข์ยาก แล้วถ้ามีสติปัญญา คิดทำไม คิดแล้วคิดเล่า แล้วคนเราไม่คิดได้ใหม่ ถ้าไม่คิด ทำไม่ถึงไม่คิดละ ถ้ามีสติปัญญามันรู้เท่า มันปล่อยวางของมัน ปล่อยวางของมันนะ ปล่อยวางของมัน มันเป็นอิสระ พอเป็นอิสระ มันไม่ตกอยู่ใต้อวิชชา อยู่ใต้ความไม่รู้อันนั้น นี่นักรบไง

เวลาเราแข่งขันทางโลกนะ เราแข่งขัน เราชนะเขาไปหมด แต่ชนะขนาดไหนสร้างเวร สร้างกรรมทั้งนั้นนะ เราชนะศึกคุณด้วยร้อยคุณด้วยพัน มันสร้างเวรสร้างกรรม ชนะตัวเอง ประเสริฐที่สุด แต่ชนะตัวเองได้ใหม่ ว่าปัญญามันมากๆ...ปัญญามาก ปัญญาปกป้องตัวมันเอง จะเอาแต่ชนะคนอื่นไง ปัญญาที่ชนะตัวเองมันหาไม่ได้หาไม่เจอใจ แล้วปัญญาที่หาได้หาเจอมาจากไหนละ

ก็บอก “ทำไมต้องไปหาละ มันไม่มีประโยชน์อะไรกับเรา”

แล้วอยากมีความสุขใหม่ละ อยากชนะตัวเองใหม่ละ อยากไม่มีความทุกข์ความยากมาเผาผลาญหัวใจใหม่ละ

สิ่งที่เราแสวงหาเขาเรียกว่า “อามิส” สุขนี้มันสุขใจด้วยอามิส มันต้องมีอารมณ์ความรู้สึก แล้วมันตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองแล้วถึงจะมีความสุข มันต้องตอบสนองอารมณ์ อยากได้อะไร อยากได้อะไร? อยากใหญ่อยากโต อยาก ความอยากนั้นละค้นหาความทะยานอยาก ต้องตอบสนองมัน แล้วไม่มีวันที่สิ้นสุด ไม่มีวันที่สิ้นสุด

แต่ถ้าเรามีสติปัญญารู้เท่ามันๆ นะ สิ่งที่แสวงหาเราก็แสวงหา พระเรา คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นพระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังบิณฑบาตเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องมีปัจจัย ๔ เลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอนเขาละ สอนเขาละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตทุกวัน พุทธกิจ ๕ เข้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตโปรดสัตว์ โปรดทั้งชีวิตด้วย แล้วยังได้เทศนาว่าการ ได้เป็นแบบอย่าง เพราะใครแก่ได้เห็นเท่านั้นแหละ เวลาเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมงคลชีวิต เป็นมงคลชีวิตเลย ทุกคนอยากเห็น ทุกคนอยากเข้าใจ ทุกคนอยากต่างๆ พระเรายังต้องบิณฑบาต พระเรายังต้องแสวงหาอยู่ สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย

ฉะนั้น เวลาที่ว่าสิ่งที่เราแสวงหา สิ่งที่ว่าป็นสมบัติของเรา ก็เป็นสมบัติของเรา แต่สิ่งที่เราจะใช้สติปัญญาควบคุมมันเป็นอัตตสมบัติ มันมีอริยทรัพย์ มันเป็นที่ทรัพย์ภายใน มันเป็นที่ธรรม โอสถ มันเป็นที่ปัญญาภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่ปัญญาอย่างที่เรากำลังใช้กันอยู่นี้ ถ้าปัญญาที่ใช้กันอยู่นี้ คุณติ อย่างที่ว่าเขาจ้างที่ปรึกษาทั้งนั้นแหละ จะทำงานอะไรเดี๋ยวนี้สะดวกนะ

สมัยก่อนจะบวช ชาวบ้านเขาต้องมีมีคนละเล็มไปช่วยกันทำครัว เดี่ยวนี้โตะจีนนะ สั่งหมดเลย จะบวชนี่สั่งได้หมดเลย มันสะดวกไปหมดแหละ แต่ก่อนได้น้ำใจจากคน บ้านนี้จะบวชใช้ไหม คนก็เอามีคนละเล็มมาช่วยกันทำครัว มาช่วยกัน น้ำใจทั้งนั้นแหละ เดี่ยวนี้ทุกอย่างสั่งได้หมด แล้วสั่งแล้วได้อะไรละ เอาแต่ไฟมาไง สั่งเสร็จแล้วเราก็ไปใช้หนี้ พอเสร็จงานบวชแล้วก็คอยไปจ่ายหนี้ พอจ่ายหนี้ขึ้นมาเห็นไหม

สุขที่พ้นจากความเป็นหนี้ ความเป็นหนี้เป็นทุกข์นะ ความเป็นหนี้มันทุกข์นะ เพราะว่ามันบีบคั้นเราตลอด สิ่งนี้แล้วเราเป็นหนี้เวรหนี้กรรมละ หนี้เวรหนี้กรรมของเรา เวลาสิ่งที่เกิดขึ้นกับเรา เราปฏิเสธมันไม่ได้ไหม ถ้าเราปฏิเสธมันไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นวาระที่ต้องเป็นอย่างนั้น

ถ้าวาระที่เป็นอย่างนั้น เราต้องมีสติปัญญาแก้ไข แก้ไขของเราไปนะ แก้ไขเหตุการณ์นั้นไป วิกฤตทุกอย่าง สิ่งที่เกิดขึ้นทุกอย่างจะแก้ไขด้วยปัญญา ทีนี้ถ้าปัญญานะ ถ้าเราทำสมาธิของเรา จิตใจของเราไม่มีความเป็นหนี้ ไม่บีบคั้น มันจะเห็นปัญหา เราแก้ไขปัญหาไปได้ทั้งนั้นแหละ ปัญหาทางโลกก็แก้ได้ ปัญหาทางธรรมก็แก้ได้ ปัญหาทางชีวิตนะ เกิดมาจากไหน ทุกคนสงสัยเกิดจากไหน ทุกคนย้อนกลับเลย ก็เกิดจากพ่อจากแม่ เกิดมาจากไหน? ก็เกิดจากพ่อจากแม่

แล้วเกิดจากพ่อจากแม่ เกิดจากพ่อจากแม่แล้วทำไมลูกทุกๆ คนทำไมพ่อแม่สั่งสอนไม่ได้ ลูกทุกคนทำไมไม่เชื่อฟังพ่อแม่ทุกๆ คนไปล่ะ

ลูกที่ดี อภิชาติบุตร เกิดมาแล้วก็มาส่งเสริมพ่อแม่ แต่ลูกที่เกิดมีเวรมีกรรมต่อกัน เกิดมาสร้างแต่ความมัวหมอง สร้างแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจทั้งนั้นแหละ สิ่งที่มีมันเกิดก็มันเกิดมาจากกรรม การกระทำ ลูก คูลี เรารักขนาดไหน ลูกของเรา เรารักขนาดไหน เราดูแลขนาดไหน มันบอกว่าพ่อแม่ไม่รัก พ่อแม่ไม่รัก มันเป็นปมมาจากนั้นแหละ บางคนนะ เราทิ้งๆ ขว้างๆ มันบอกพ่อแม่รักมันนะ เวลาเราทิ้งๆ ขว้างๆ เราเลี้ยงมาเพราะเด็กคนนี้นั้นเอาตัวรอดได้ เราเลี้ยงทิ้งๆ ขว้างๆ เพราะว่าเด็กมันมีปัญหาอยู่แล้ว มันปลื้มใจมากกว่าพ่อแม่รักมัน พ่อแม่รักมัน เพราะอะไร เพราะใจมันดี นี่กรรมไง เกิดจากกรรม แต่มันเกิดจากกรรม มันมีกรรม มีสาขบุญสาขกรรม มันได้พาดสายกันมา ได้มาเกิดเป็นพ่อเป็นแม่กันเพราะมันมีสาขบุญสาขกรรม เพราะทำร่วมกันมา ไม่ทำร่วมกันมามันไม่มาเกิดอย่างนี้หรอก ถ้ามันเกิดอย่างนี้ ถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นมาแล้ว ยิ่งคิดลบ ยิ่งผลักไส ตัดหาความทะยานอยาก ตัดหา-วิภวตัดหา สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรมเราผลักไส เราไม่ต้องการมัน ยิ่งเจ็บช้ำน้ำใจนะ

สิ่งใดที่เกิดขึ้นใช้สติปัญญาแก้ไขๆ แก้ไขของเราไป ผลของวิญญูะ เราได้ทำของเรามาทั้งนั้นแหละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้ วิชชา ๓ บุญเพนิวาसानุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มันมีที่ไปที่ไปทั้งนั้นแหละ คำว่า “มีที่ไปที่ไป” แต่ไม่ใช่งอมืองอเท้าไป พอมันมีที่ไปที่ไป แต่มันไปดีได้ สิ่งที่มีมันไปดี กรรมดีไง

กรรมคือการกระทำ บอกกรรม ล้มเลยนะ เราทำแต่ความไม่ดีมาทั้งนั้นแหละ เราไม่เคยสร้างความดีมาเลยหรือ ถ้าเราไม่ได้สร้างความดีมาเลย เราไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์หรือ การเกิดเป็นมนุษย์เป็นการบอกว่ามนุษย์สมบัติ มีศีล ๕ สมบูรณ์ถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์สมบัติ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ สัตว์เดรัจฉานเขามีจิตวิญญาณเหมือนกัน เขาเกิดเหมือนกัน แต่เกิดมาแล้วทำไมเขาเป็นอย่างนั้นล่ะ

เราเป็นมนุษย์เหมือนกัน เกิดมาแล้ว เกิดถ้ามีสติปัญญา เกิดแล้วเรายังมีสองตา ตาหนึ่งเราประกอบสัมมาอาชีวะทางโลก อีกตาหนึ่งเราหาที่พึ่งทางใจ หาที่พึ่งทางใจ แต่คนที่เขามีปัญหาๆ นะ เขาเกิดตาเดียวนะ เขาเกิดแต่ทางโลกนะ แล้วพอมาทงพระ “พระก็มาจากคน พระก็คนทำไมต้องไปหาพระ”

พระมาจากคนแต่พระเขามีสติปัญญา พระเขามีศีล สมาธิ ปัญญา พระเขาสามารถชำระล้างในใจของเขา พระเขาสามารถรู้ใจเขาได้ ถ้าเขารู้ใจเขาได้ เขามีวิธีการรู้ใจเขาไว้ได้ รู้แล้วเขาสร้างมรรคขึ้นมา สร้างมรรคคือมัคโค ทางอันเอก ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ชำระล้าง ปัญญาที่มันผ่อนคลาย นี่เขาไปหาพระอย่างนั้น เขาหาพระเพราะพระเป็นผู้ประเสริฐใจ ประเสริฐที่ไหนล่ะ พระประเสริฐที่ไหน พระก็มาจากคน

คูลี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีปัจจัย ๔ เหมือนกัน ต้องมีเครื่องอาศัยเหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจ็บไข้ได้ป่วย หมอชีวกเป็นหมอประจำตัวขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะคนเกิดมามีธาตุ ๔ และ ขันธ์ ๕ มีกายกับใจ เทวดาเขามีแต่กายทิพย์ เขาไม่มีร่างกายอย่างนี้ เขาไม่มีเหงื่อมีไคล เขาไม่มีสิ่งใดต้องกินอาหารอย่างนี้ เขาอิมเต็มของเขาด้วยวิญญูณาหาร อาหารเป็นทิพย์ เขาไม่ต้องการอาหารเป็นคำข้าวอย่างนี้ แต่ถ้าจิตใจที่มันสูงส่ง มันสูงที่นั่น มันชำระกันที่นั่น

ฉะนั้น สิ่งที่เราทุกคนจะเข้าใจ ความทุกข์แก่ขาดปัจจัยเครื่องอาศัยมันก็เป็นความทุกข์มากของโลก แต่คนถ้ามีสติปัญญา มันก็มีความทุกข์เหมือนกัน แต่ปัญญามันมากขึ้น เหมือนกับผู้บริหาร ผู้บริหารต้องรับผิดชอบมาก ผู้ที่เป็นพนักงานเขาก็ทำหน้าที่การงานของเขา ผู้บริหารเขาต้องรับผิดชอบทั้งครอบครัว รับผิดชอบทั้งองค์กรที่เขาบริหารด้วย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเราประเสริฐเราต้องรับผิดชอบในชีวิตของเรา ชีวิตที่เป็นมนุษย์นี้ ชีวิตที่เป็นโลกนี้ แล้วเราก็ต้องมีสติปัญญาค้นคว้าให้ใจมันเบิกบานด้วย ค้นคว้าให้หัวใจมันผ่อนคลายด้วย นี่มันมีงานสองชั้นสามชั้น แล้วบอกว่า “พระเห็นแก่ตัว พระเห็นแก่ตัว งานก็ไม่ทำ สิ่งใดก็ไม่ได้”

งานที่ทำมันมีงานนอก-งานใน งานที่เอาใจของตัวเองเอาไว้ในอำนาจของเรา งานที่พยายามไม่ให้จิตใจนี้มันฟุ้งซ่าน มันหนักหนาสาหัสสาครรจ์กว่างานอาบเหงื่อต่างน้ำที่เราทำกันอยู่ที่นี่ มากนัก งานอาบเหงื่อต่างน้ำนี้ถ้ามันขาดตกบกพร่องก็ให้วุ่นเจือจางกัน มีคนจะช่วยเหลือเจือจาง ผู้ที่ผ่านงานมาแล้วเขาพยายามจะส่งเสริม เขาพยายามจะชี้แนะเราได้

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น แม้แต่มีครูบาอาจารย์คอยบอก ครูบาอาจารย์ คนทำงานเป็นนะ มันของง่าย ๆ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านเสร็จแล้วมันง่าย ๆ แต่เวลาเขาจำใจจำใจชุกคิษย์ชุกหามันง่าย ไหมล่ะ เพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตภิฎฐิโก มันต้องทำขึ้นมาเองใจ ผู้ที่บอกก็แค่

ได้บอก แต่ทางโลกทำแทนเลยนะ อ้าว! ลุกทำไม่ได้ พ่อแม่ทำแทน ใครทำไม่ได้ เดียวทำให้เลย
เอาให้ถึงที่เลย เราทำแทนกันได้ แต่งานประพาศปฏิบัติแก่ชีทาง แก่ชีทาง

ฉะนั้น ขณะที่เราประพาศปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงของเรา เราจะเห็นว่าทางโลกมันก็
ทุกข์ แล้วเวลาจะปฏิบัติทุกข์มากกว่า ทุกข์มากกว่าแน่นอน คุณสิ พระที่เดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก
เดินจนเท้านี้เลือดนองทางจงกรมเลยละ นี่เวลาฝ่าเท้าแตก เวลานั่งสมาธิ ๑๒-๑๓ ชั่วโมง นั่งที่ทั้ง
วันทั้งคืน หลวงปู่ตื้อนั่งตลอดเลย แล้วทำอย่างไรละ

เขาพยายามเอาชนะตนเองให้ได้ เอาชนะตนเองให้ได้ เขามีความเข้มแข็งแค่ไหน แล้วไ้
งานอย่างนี้งานด้วยน้ำใจนะ เพราะไม่มีใครบังคับ ทำขนาดนั้นนะ แล้วบอกว่า “เห็นแก่ตัวๆ”
เห็นไหม กว่าที่จะประพาศปฏิบัติได้

ฉะนั้น เวลาพระเจ้าพิมพิสารเห็นเจ้าชายสิทธัตถะออกมา ให้กองทัพครึ่งหนึ่งไปเอาคืน

“ไม่ใช่ มีเจตนาตั้งใจออกหาโพธิญาณ”

“ถ้าอย่างนั้นประพาศปฏิบัติเสร็จแล้วให้กลับมาสั่งสอนด้วย กลับมาบอกด้วย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเทศนาว่าการพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโศดาบัน นี้
สร้างสมกันขึ้นมา ทำกันขึ้นมา ถ้ารู้จริงเห็นจริงมันชี้มาได้จริง มันปฏิบัติได้จริง

ฉะนั้น ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางร่างกาย ทุกข์ทางสังคมอย่างหนึ่ง ทุกข์ทางที่กิเลสมันบีบ
คั้น มันเผาใจเรานี้ทุกข์อีกอย่างหนึ่ง ไปอยู่ในที่สุขสงบขนาดไหนมันก็เผาใจ เราต้องมี
ศีล สมาธิ ปัญญาแก้ไข แยกแยะ ทำเพื่อประโยชน์กับเรา หัวใจของเราให้พ้นจากทุกข์ เอวัง